

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
01 / 2498-376	
DATO 17 OKT. 2003	
AN 631	EKSP

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

15. oktober 03

Utredningen av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet. Høringssvar fra Natur og Ungdom.

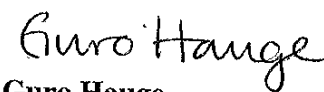
Vi viser til forordet i utredningen med forespørsel om kommentarer til "Utredning av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Sammendragsrapport".

Vedlagt er Natur og Ungdoms høringssvar.

Lykke til med det videre arbeidet.

Vennlig hilsen
Natur og Ungdom

Ane Hansdatter Kismul
Leder

Guro Hauge
Fagmedarbeider

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

15. oktober 03

Utredningen av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet. Høringssvar fra Natur og Ungdom.

Vi viser til forordet i utredningen med forespørsel om kommentarer til "Utredning av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Sammendragsrapport. Nedenfor følger våre kommentarer til utredningen.

Sammendrag

Økt oljeutvinning øker klimautslippene

Allerede i dag dør 160 000 mennesker i fattige deler av verden som et resultat av menneskeskapte klimaendringer. Dette ble slått fast av blant andre Verdens Helseorganisasjon under klimakonferansen i Moskva oktober 2003.

De menneskeskapte klimaendringene er et resultat av høyt forbruk av fossile energikilder som kull, olje og gass. Ifølge FN vil det være nødvendig å redusere utslippene fra de fossile energikildene med 60-80 % for å hindre store miljøkonsekvenser. Norge har gjennom Kyotoavtalen forpliktet seg til ikke ha økt sine utslipp av farlige klimagasser som CO₂, i perioden 2008 – 2012, med mer enn 1% i forhold til 1990 nivå. I 2002 lå vi ca 5% over dette.

I konsekvensutredningen kommer det frem at oljeutvinning i Lofoten- og Barentshavet kan øke Norges CO₂-utslippene med 8%. Dette vil være en dramatisk økning. Dette vil tilsvare utslippet fra halvparten av landets privatbiler. Norge kan ikke fortsette å leve av klimaforurensning fra olje- og gass på bekostning av folk i fattige land.

Barentshavet er et rikt og sårbart havområde

Lofoten og Barentshavet er et svært viktig område for flere av våre viktigste kommersielle fiskearter. Flere av disse er i dag sterkt presset som et resultat av flere års hard beskatning. Området er også av avgjørende betydning for sjøfulger. Bestandene som finnes i området er viktige både i nasjonal og internasjonal målestokk. Det er uakseptabelt å utsette disse enorme naturverdiene for en i dag ukjent risiko ved å åpne området for petroleumsaktivitet.

Vent på forvaltningsplan

Før Regjeringen tar stilling til petroleumsvirksomhet i Lofoten- og Barentshavet må arbeidet med forvaltningsplanen for Barentshavet være ferdig. Det er positivt at det lages en forvaltningsplan som skal se på en helhetlig forvaltning av Barentshavet. Denne planen mister imidlertid mye av sin effekt dersom det åpnes for petroleumsvirksomhet før planen er ferdig, siden dette vil være svært avgjørende for forvaltningen av havområdet.

Regjeringen har tidligere varslet at de vil vurdere å opprette petroleumsfrie områder i Lofoten og Barentshavet. Denne vurderingen må tas før en vurderer å åpne det sårbare området for petroleumsvirksomhet.

I dag er det store kunnskapshull om livet i Lofoten og Barentshavet. For å følge føre-var-prinsippet kan området ikke åpnes for petroleumsvirksomhet så lenge denne kunnskapen ikke er tilgjengelig.

Natur og Ungdom krever at:

- Det må ikke åpnes for olje- og gassvirksomhet i Lofoten og Barentshavet. Petroleumsvirksomhet i området vil kunne øke de norske CO2 utslippene med 8%. Oljevirksomhet kan også føre til store skader for økosystemet i havområdene og våre fornybare ressurser, som fiskeriressursene.
- Regjeringen må vente til forvaltningsplanen er klar før en vurderer om Lofoten og Barentshavet skal åpnes for oljeutvinning. Først da vil en ha et grunnlag for å kunne ta en beslutning om det sårbare og verdifulle Lofoten og Barentshavet.
- Avgjørelsen om hvor det skal opprettes petroleumsfrie soner må tas før en tar en beslutning om området skal åpnes for petroleumsaktivitet.
- Konsekvensutredningen må revurderes og utarbeides på et faglig nøytralt grunnlag. Den utredningen som nå forligger kan ikke ligge til grunn for forvaltningsplanen. Den gjenspeiler heller ikke de ulike delutredningene på en god nok måte. Departementet må ta hensyn til de miljøfaglig instansens innvendinger. Det må brukes tid og ressurser på ny forskning slik at kunnskapshullene som er påvist blir dekket.

Bakgrunn for utredningsprosessen

Oljeutvinning i Barentshavet har gjentatte ganger vært gjenstand for debatt. Da dette ble diskutert i forbindelse med endring av rammevilkårene for leitevirkksomhet i Barentshavet i 1994 ble det presisert at dersom man skulle åpne for helårig petroleumsaktivitet skulle det lages en konsekvensutredning hvor konsekvensene av denne type drift ble vurdert.

Daværende olje- og energiminister Jens Stoltenberg sa følgende under behandlingen av Stortingsmelding nr. 26 (1993-1994) 13.06.94:

"(...) Men det er ikke meningsfullt å gjennomføre konsekvensutredninger når en ikke vet hva vi finner (...) Finner vi olje, finner vi mye eller lite, påvirker det selvfølgelig hva slags miljøkonsekvenser det kan bli ut av det. Derfor har vi sagt at det vi nå utreder, er det vi nå skal gjøre, nemlig lete. Finner vi noe, skal vi lage konsekvensutredninger av en eventuell driftsperiode, og så skal saken tilbake til Stortinget."

Det ble ikke gjennomført en konsekvensutredning for helårlig petroleumsvirksomhet i forkant av vedtaket om gassutvinning på Snøhvitprosjektet i 2001. Regjeringen vedtok imidlertid i Sem-erklæringen at dette arbeidet skulle startes, og at det skulle utarbeides en helhetlig forvaltningsplan for Lofoten og Barentshavet.

"Samarbeidsregjeringen vil:

- foreta en konsekvensutredning av helårig petroleumsaktivitet i de nordlige havområder fra Lofoten og nordover. Inntil en slik plan er på plass, åpnes ikke Barentshavet ytterligere for petroleumsvirksomhet.

- legge opp til en helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet, der hensynet til miljø, fiskerier, petroleumsvirksomhet og sjøtransport vurderes samlet."

Forvaltningsplanen skulle bestå av fire forskjellige delutredninger, en for petroleumsaktivitet, en for fiskeri, en for skipsfart og en for ytre påvirkning. Disse skulle samles og ut fra dette materialet skal det utarbeides en forvaltningsplan for Barentshavet. Natur og Ungdom er positive til den måten å utarbeide forvaltningspolitikk. Med en forvaltningsplan vil det være mulig for politikerne å ta de overordnede beslutningen for hvordan forvaltningen bør være, ut fra en samlet vurdering av de kumulative effektene av virksomhet i området. Nå har imidlertid Regjeringen bestemt at utredning for petroleumsvirksomhet skal være et eget selvstendig dokument. Det betyr at beslutningen om petroleumsaktivitet vil bli vedtatt før forvaltningen av Lofoten og Barentshavet er bestemt, til tross for at petroleumsvirksomhet vil være helt avgjørende for hvordan forvaltningen av dette sårbare området vil skje. Dette er et brudd med tanken rundt forvaltningsplanen, og er således også et brudd med sem-erklæringen.

Utredningsprogrammet

Konsekvensutredningen er utarbeidet med bakgrunn i et utredningsprogram, som inneholder forutsetningene for konsekvensutredningen. Dette utredningsprogrammet fikk sterk kritikk av alle miljøfaglige instanser.

Norsk Polarinstitutt skriver i sin høringsuttalelse til utredningsprogrammet:

"Den stramme tidsplanen truer mulighetene til å oppfylle havmiljømeldingens nyskapende initiativ for en helhetlig forvaltning. Knapp tid vil både gå ut over mulighetene til å basere planene på ny kunnskap der det allerede er identifisert kunnskapshull, en skikkelig samordning av de fire parallelle KUene og samarbeidet med Russland."

SFT sier i sin høringsuttalelse til utredningsprogrammet:

"Programforslaget tilfredsstiller ikke vanlige krav til konsekvensutredning idet den baserer seg eksisterende kunnskap og til dels utdatert kunnskap (...) Utredningen vil heller ikke være i overensstemmelse med Arktisk Råds retningslinjer for henholdsvis konsekvensutredning og petroleumsvirksomhet i Arktis og den vil heller ikke fylle kravene i EUs direktiv om strategiske konsekvensutredninger."

Mangel på kunnskap

Utredningsprogrammet legger til grunn at konsekvensutredningen skal basere seg på eksisterende kunnskap, og legger i utgangspunktet ikke opp til ny forskning på området. Den kunnskapen vi har i dag er svært mangelfull, og får sterk kritikk av mange faginstanser.

SFT sier i sin høringsuttalelse:

"Det er alminnelig enighet blant faginstitusjonene om at vi vet svært lite om mange av de biologiske resurssene som finnes i de nordlige havområder. Vi har svært mangelfull kunnskap om hvilke resursser som finnes og hvor de finnes, med unntak av de viktigste kommersielle fiskeslagene. Et svært tydelig bevis på dette fikk vi våren 2002, da Havforskningsinstituttet fant verdens største dypvannskorallrev utenfor Røst (...) Det vil derfor etter SFTs vurdering, ikke være forsvarlig å åpne for videre petroleumsvirksomhet fra Lofoten og nordover før de biologiske resurssene er tilstrekkelig kartlagt."

Norsk Polarinstitutt om ULB:

"Det er en betydelig svakhet at KULB i hovedsak skal basere seg på eksisterende kunnskap uten samtidig å sette viktig kunnskapshull (...)

Etter vår oppfatning er viktige kunnskapsmangler i forhold til petroleum:

- *Kunnskaper om bunnforholdene i Barentshavet: topografi, flora, fauna. Økt bruk av undervannsteknologi petroleumssektoren gjør dette viktigere. Forslaget om MARENO aktualiseres av planen for Barentshavet og bør starte opp her framfor lenger sør. Dette bør kobles mot biologiske bunnkartlegging.*
- *Basiskunnskap om hvilke arter som finnes livssyklus, utbredelse, næringsøkologi og bestandsdynamikk. Fokuset i det vi vet er de store kommersielt interessante fiskeslagene. For arter som ikke beskattes, er det til dels ikke samlet inn nok data, dels ikke gjort tilstrekkelig analyser av innsamlet materiale. Kunnskapen er i stor grad fragmentert, uten at det har vært satt sammen et større bilde av hele økosystemet. Det er dermed et svakt grunnlag for å bedømme biodiversitet og responser på endringer i påvirkninger.*

- *Det foreligger gode data for de store sjøfuglkonsentrasjonene. Kunnskapen om andre fuglearter knyttet til kystøkosystemene, som vadefugl, er dårlige.*
- *For sjøpattedyr er det også skjevhet i kunnskapen fordi mesteparten av innsatsen har dreiet seg om kommersielle arter (bla. vågehval og grønlandssel). Sjøpattedyrprogrammet har betydd en forbedring, men det er få arter vi begynner å få en kvantitativ oversikt over. Dette gjelder bla. hvalarter på rødlista. Det er også mangler i oversikten over sjøpattedyrenes habitatbruk.*
- *Effekter av produsert vann, borekaks og kjemikalier. Det vil komme som restutslipp og uhell selv med 0-utslippsregime, men også fra russisk sektor og sokkelen lengre sør. Manglene dreier som langtidsvirkninger av små konsentrasjoner og synergieffekter. Det finnes dessuten få studier av effektene på relevante arter i Arktis, som vi har grunn til å tro er mer sårbare. Det har vært et langt arbeid for å få startet olje-sjø programmet. Først i 2003 vil de første prosjektene fra dette starte opp.*
- *Effekter av fysiske inngrep på havbunnen og nedslamming. Det foreligger store mengder data fra oljeselskapenes overvåkning av sokkelen i sør. Men dataene har kun i mindre grad vært benyttet til forskning. Sårbarhet for koraller vil trenge ny oppmerksomhet etter hvert som bedre kartlegging vil påvise nye forekomster.*
- *Tålegrenser for enkeltarter og økosystemer i forhold til flere påvirkningsfaktorer enkeltvis og samtidig.*
- *Koblingene mellom havstrømmer/sirkulasjonsmønstre og økosystemene.*
- *Barentshavet nord skiller seg først og fremst fra sørlige områder med is. Kunnskap om isens variabilitet og livet i iskantsonene har blitt bedre. Men dynamikken i biologien er lite kjent, dels pga. manglende langtidsovervåkning. Det er store kunnskapshull knyttet til effekten av både kroniske og akutte utslipp i iskantsonen”*

Oljeselskapene innfiltrering

Oljeselskapene har gjennom hele prosessen rundt utarbeidelsen av utredningen hatt innsyn i utredningene og muligheten til å påvirke utredningene, bla. ved at de har fått kommentere mandatet som har ligget til grunn for utredningene. De har fått kommentere hvem som burde få tildelt anbudskontraktene for de ulike delutredningene.

Oljeselskapene har også fått kommentere innholdet i delutredningene. Det betyr i praksis at de interessene som har stor økonomisk interesse av petroleumsvirksomheten i nord har fått større mulighet til å påvirke det faglige beslutningsgrunnlaget enn andre berørte parter i saken. Dette er en fremgangsmåte som udemokratisk og svært kritikkverdig.

Etter at denne fremgangsmåten ble kjent har olje- og energiminister Einar Steensnæs forsikret at denne form for praksis nå skal endres. Det er vanskelig å ha tillit til en prosess hvor næringen som har stort økonomisk utbytte, har fått være med å styre

Sameksistens og petroleumsfrie fiskeriområder

OED legger sameksistens til grunn for utredningsarbeidet og har denne kommentaren til politikken som har vært ført tidligere:

”Helt siden man startet med petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen for mer enn 30 år siden har myndighetene vektlagt at virksomheten skal drives i sameksistens med andre næringer, som for eksempel fiskeriene”

Det er viktig å skille mellom sameksistens som utgangspunkt for forvaltning av områder som allerede er åpnet for petroleumsvirksomhet og sameksistens som utgangspunkt for en

utredning av miljøkonsekvensene ved åpningen av nye områder. I områder der petroleumsindustrien allerede er tilstede er det viktig at sameksistens legges til grunn for de avveininger som blir gjort i forhold til videre utvikling og drift. Men i utredningen av konsekvensene av petroleumsaktivitet i et område som pr i dag ikke har slik aktivitet er det svært betenkelig å legge et prinsipp om sameksistens til grunn for arbeidet.

Utredningsprogrammet slik det er i dag bryter med føre-var prinsippet. Dersom dette prinsippet skulle vært lagt til grunn ville man måtte bevise at sameksistens er forsvarlig. I stedet legges bevisbyrden over på naturen. Det er bare i situasjoner der det er umulig med sameksistens at det skal vurderes å opprette petroleumsfrie områder. Det blir ikke nærmere redegjort for hvordan en definerer en slik umulig situasjon. Dersom en skal legge føre-var prinsippet til grunn for en slik avveining må en starte med å se på om det finnes områder eller forhold ved et område som gjør at det er i utgangspunktet ikke er aktuelt å åpne for petroleumsaktivitet.

Vi finner det også nødvendig å kommentere det at vi til nå har hatt en forvaltning som har vært basert på sameksistens betyr ikke det samme som at skadevirkninger har vært unngått. Det er satt i gang forskning på alkylfenoler fordi man tror at utslippene kan ha negativ betydning for havmiljøet. Alkylfenoler er imidlertid bare et av ca 1000 kjemikalier som slippes ut fra oljeindustrien. Konsekvensene av disse kjemikaliene har vi i dag ikke nok kunnskap om.

Det er satt ned en arbeidsgruppe som skal skaffe faktagrunnlag for å vurdere mulighetene for sameksistens mellom petroleumsvirksomhet og fiskerinæring, og behovet for petroleumsfrie fiskerisoner. Før arbeidet med petroleumsfrie soner er ferdig kan det ikke tas en beslutning om hvor det eventuelt skal tillates petroleumsvirksomhet.

Utslipp til luft

CO₂-utslipp

I følge utredningen kan petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet medføre et utslipp av 3,5 millioner tonn CO₂ i året ved et høyt aktivitetsnivå. Det vil bety en økning i Norges CO₂-utslipp på opptil 8% fra dagens nivå. FNs klimapanel har slått fast at CO₂-utslippene må reduseres med 60-80% for å unngå farlige klimaendringer. Verdens Helseorganisasjon (WHO) har slått fast at 160 000 mennesker i verden dør hvert år pga. klimaendringer. Dette er ut fra dagens situasjon, men konsekvensene vil etter all sannsynlighet bli større i fremtiden. Tidligere leder i FNs-klimapanel, Robert Watson, har uttalt at det vil være 200 millioner mennesker som vil trues på livet av klimaendringer om 100 år dersom ikke utslippene reduseres. Menneskeskapte klimaendringer er det største miljøproblemet i verden i dag og vil få enorme konsekvenser spesielt for en del fattige land. Norge ligger også svært dårlig an når det gjelder å oppfylle sine forpliktelser etter Kyotoprotokollen. Det vil være uansvarlig og usolidarisk å åpne for så store økninger i CO₂-utslippene. Som illustrasjon for hvor store utslippene fra petroleumssektoren kan bli, står veitrafikken i Norge for utslipp av litt over 9 millioner tonn CO₂ i året. Dersom reduksjoner i denne sektoren skal veie opp for økte utslipp ved petroleumsaktivitet i Barentshavet måtte bilparken reduseres med 1,5 millioner biler.

Natur og Ungdom mener at det burde være laget en egen grunnlagsrapport om konsekvensene på klima ved petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet, og hvordan Norge i en slik sammenheng har tenkt til å redusere de nasjonale utslippene samtidig som det skal utvinnes mer olje og gass i nord. I følge Kyotoavtalen skal de norske klimagassutslippene ikke være

høyere enn 1 % over 1990 nivå for perioden 2008-2012. I følge prognoser hentet fra Miljøstatus Norge høsten 2003 vil de norske utslippene kunne øke med 25 % fra 1990-2010. Det er da ikke tatt med utslipp fra det planlagte gasskraftverket på Melkøya i Finnmark. Disse utslippene vil utgjøre om lag 2 % av utslippene i 1990 og veksten vil dermed være på 27 %. Ut fra dagens nivå må utslipp av CO₂ reduseres med 5%. Norges folkerettslige forpliktelser etter Kyotoavtalen er ikke drøftet, til tross for at denne avtalen er den sentrale internasjonale mekanismen for å redusere de globale klimaproblemene. I følge avtalen skal mer enn 50 % av utslippene reduseres nasjonalt, helt uavhengig av kvotehandel. En delutredning om klimagassutslippene må ta for seg Norges folkerettslige forpliktelser i dag, men må også vurdere utslippene ut fra at det forhåpentligvis kommer en ny avtaleperiode etter Kyoto-perioden.

Det må settes som krav at det skal være nullutslipp til luft av klimagasser på samme måte som nullutslipp til sjø er et krav for aktivitet i nordområdene. Det må være opp til selskapene å fremskaffe teknologien som tilfredsstiller de kravene myndighetene setter.

Natur og Ungdom reagerer på at det i OD sin miljøteknologirapport står om gasskraftverk med CO₂-håndtering at *"det vil være mer hensiktsmessig sett ut fra en økonomisk synsvinkel å kjøpe kvoter for å oppnå de samme utslippsreduksjoner"*. Det er ennå ikke vedtatt et kvotedirektiv i Norge. I det direktivet som tidligere har vært foreslått har petroleumssektoren ligget utenfor virkeområdet for kvotehandel. For at Norge skal overholde Kyoto-protokollen, må det gjennomføres tiltak i denne industrien. CO₂-håndtering vil være viktig er viktig virkemiddel. Natur og Ungdom stiller seg undrende til at direktoratet forutsetter et kvotesystem der petroleumssektoren er inkludert, når dette ennå ikke er bestemt. Det vil heller ikke være en holdbar løsning over tid. Tiltakene i denne sektoren må iverksettes så raskt som mulig.

Det heter videre i OD sin rapport at *"Separasjonsteknologier som er tilgjengelige i dag representerer en total tiltakskost på 350-450 NOK/ tonn CO₂."* SINTEF har nå kommet med ny forskning hvor de sier at kostnadene kan bli halvert. Natur og Ungdom mener at dette er et punkt som må vurderes på nytt i en ny utredning om konsekvensene på klima.

NOX

Gjennom Gøteborg- konvensjonen er Norge pålagt å redusere NO_x -utslippene. I dag ser det ut som om vi må redusere med om lag 30% fram til år 2010. NO_x-utslippene knyttet til en eventuell oljeboring i nordområdene anslås til mellom 1500 og 6000 tonn avhengig av aktivitetsnivå, noe som medfører en økning av de nasjonale utslippene opp mot 2,8% i forhold til 2001 nivå. Det er allerede en stor utfordring for Norge å oppfylle disse forpliktelsene. Det er derfor viktig at BAT benyttes ved utslippskrav. Departementet må sette krav om strenge rensekrav for NO_x -utslippene.

Utslipp til sjø

Nullutslipp

I sammendragsrapporten står det:

"For eventuell petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet er det lagt til grunn en forutsetning om at det ved en normal driftssituasjon skal være null utslipp til sjø. Konkret betyr dette at det i en vanlig driftssituasjon ikke skal slippes ut produsert vann eller borekaks/borevæske, med unntak av borekaks/borevæske fra topphullet i gitte situasjoner (s 31)."

Natur og Ungdom mener det er positivt at det legges strengere føringer for utslipp til sjø enn det som legges til grunn ellers på norsk sokkel. Det er imidlertid slik at denne forutsetningen omtales i sammendragsrapporten som om det er teknologi som allerede tilfredstiller disse kravene. I Oljedirektoratet sin delrapport om miljøteknologi heter det:

"For brønntesting uten utslipp til sjø er det i dag kun oppsamling som vil oppfylle målet. Ved oppsamling vil det være en fordel med reduserte volumer, så tynnhullstesting kan være interessant. Her gjenstår det imidlertid en del utviklingsarbeid." "Nedihullstesting som i dag er under utvikling vil også oppfylle målsetningen. Industrien har tidlig fase nedihullstesting tilgjengelig i dag." (miljøteknologirapporten side 1-5).

Videre fortsetter de med

"Alternative testmetoder som ikke produserer væske til overflaten kan normalt gi væskeprøver, men har begrensninger (størrelse på prøven, strømningsegenskaper osv) sammenliknet med tradisjonell testing."

Når det gjelder utslipp av produsert vann gjentas det nok en gang at dette er teknologisk mulig og at dette vil bli gjort på Kvitebjørn. Det vises også til drift i Alaska og til et felt i Storbritannia som benytter injeksjon. Det foreligger ingen tall fra erfaringen på disse feltene, og om hvor høy driftsregularitet det er på disse feltene. Natur og Ungdom mener at det må dokumenteres grundigere før man kan ta stilling til om injeksjonsteknologien som i dag foreligger tilfredstiller kravene om nullutslipp. Det er dessuten slik at det vil være felt der det ikke vil være mulig med injeksjon.

For de andre teknologiene som beskrives er konklusjonen ofte *"Ingen konsept er per i dag testet ut og det er behov for ytterligere FoU"*.

Natur og Ungdom er med andre ord positiv til at sammendragsrapporten forutsetter nullutslippsteknologi, men kritisk til at rapporten er uklar på om denne teknologien foreligger, noe den i flere tilfeller ikke gjør. Nullutslipp til sjø er ikke mulig med den teknologien som foreligger nå. Før man kan starte produksjon i Lofoten-Barentshavet, må teknologien ikke bare være tilgjengelig, men også godt utprøvd. Dette for å hindre at dette spesielt sårbare havområdet blir brukt som utprøvningssted for ny teknologi.

Driftsregularitet

I ULB skrives det:

Det forutsettes at eventuell petroleumsvirksomhet i området får krav om at normal drift har en driftsregularitet på minimum 95% av tiden (s31)."

På norsk sokkel er driftsregulariteten på 85%. Vi kan ikke se at Oljedirektoratet i sin delutredning har gitt en god begrunnelse for hvorfor regulariteten forventes å være høyere i Lofoten-Barentshavet enn ellers. Ved utprøving av ny teknologi vil det ofte følge en del komplikasjoner i begynnelsen, og vi kan derfor ikke se hvordan det skal være mulig å få en driftsregularitet som er 10% høyere enn resten av norsk sokkel. Natur og Ungdom mener at før det gis tillatelse til utbygging, må det foreligge grundig dokumentasjon på at teknologien

fungerer og er utprøvd på andre felt. Lofoten og Barentshavet kan ikke være et forskningslaboratorium for oljeindustrien.

Landanlegg

I følge ULB er det en forutsetning at landanlegg skal oppfylle kravet om bruk av "*beste tilgjengelige teknikker*" (BAT – *best available techniques*) og *målsetningen om null utslipp av miljøfarlige forbindelser eller andre forbindelser som kan gi miljøskade*".

Det opereres med forskjellige krav for utslipp fra landanlegg og offshoreanlegg. Natur og Ungdom ser ingen grunn til at landanlegg skal ha mindre strenge krav enn et offshoreanlegg. Det står i ULBen at landanlegg skal oppfylle BAT. Når det settes krav til offshoreanlegg om et strengt null-utslippsregime, må dette være BAT også for landanleggene.

Natur og Ungdom mener at det er feilinformasjon fra departementet når det hele tiden gjentas at det skal være null-utslipp til sjø samtidig som et i utredningen kommer frem at landanlegg ikke skal ha det. Det er for eksempel ikke nevnt i sammendraget foran i utredningen at landanlegg skal ha et annet og mer slepphendt utslippsregime. Det er heller ikke utredet for konsekvensene av utslipp fra landanlegg. Det er usikkerhet rundt hvor mange landanlegg og hvor mange offshoreanlegg som eventuelt vil bli bygd ut. Signaler fra oljebransjen kan tyde på at de i stor utstrekning ønsker å satse på "sub-sea"-løsninger med tilhørende landanlegg. Dersom dette skulle bli virkeligheten, vil størstedelen av utslippene skje fra det som defineres som landanlegg. Med et slikt fremtidsscenario blir det feil å påstå at miljøvirkningene av utslipp fra landanlegg blir små. Det er derfor svært kritikkverdig av departementet når man fremstiller saken som om det skal være et strengt null-utslippskrav, når realiteten er at dette ikke kommer til å gjelde for flere av anleggene i området. Nok en gang viser det seg at nullutslipp er ikke null.

Natur og Ungdom mener at det er uakseptabelt at landanlegg skal ha et mer slepphendt utslippsregime enn offshoreinstallasjoner. Det er heller ikke utredet for denne type utslipp. Dette kan ikke tillates.

Fiskerinæringen og havbruksnæringen

Fiskeresurssene

Det lever ca 150 ulike fiskearter i Barentshavet. Lofoten og Barentshavet er gyte og oppvekstområdet for Norges viktigste kommersielle fiskeslag. Det er norsk-arktisk torsk, lodde, sei, hyse og norsk vårgytende sild. Flere av de viktigste kommersielle fiskebestandene i Norge er sterkt presset som et resultat av stort fiskepress over flere år. Dette gjelder særlig for norsk-arktisk torsk som er den villfiskarten som alene har størst betydning for økonomi og struktur i fiskerinæringen. Natur og Ungdom er svært bekymret for de konsekvensene en ulykke vil kunne ha i dette området. I delutredningen komme det frem at nærmere 22% av torskeeggene i en årsklasse torsk kan gå tapt ved et utslipp på Nordland 7. Det er uakseptabelt å åpne opp for petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet på grunn av de viktige fiskeriressursene som finnes i området.

I delutredningen om konsekvenser for livet i vannsøylen er det flere viktige momenter som er utelatt fra utredningen. Det er ikke utredet hvilke konsekvenser et utslipp under vann vil ha på interaksjonen mellom artene. Det er kun sett på effekter for enkeltarter. For eksempel vil torskebestanden rammes dersom loddebestanden rammes, og om sildebestanden rammes kan spekkhuggere og sjøfugl rammes. Sjøfuglbestandene, for eksempel lomvi og lundefugl, er

allerede på et lavt nivå, og et utslipp som påvirker bestanden av sild eller lodde kan gi videre effekter på slike arter.

Det er også en stor mangel at konsekvenser av skipsfartsuhell eller overflateutslipp ikke diskuteres. Selv om undervannsutslipp gir høyere konsentrasjoner i vannmassene enn det et overflateutslipp gjør, kan mengden olje fra et tankskip være katastrofal. Dette må utredes nærmere før en vurderer petroleumsaktivitet i området.

Konsekvenser for fiskeri- og havbruksnæringen

Lofoten og Barentshavet er et av verdens største og viktigste fiskeriområder. Fiskerinæringen baserer seg på en fornybar ressurs som kan være evigvarende dersom den forvaltes riktig.

Petroleumsvirksomhet i området kan få store konsekvenser for denne næringen. I

Barentshavet er det årlig et utbytte av fisk på mellom 1- 3.5 millioner tonn. I tillegg til dette kommer fangsten fra området mellom Lofoten og Troms. Tall for 2000 viser at

førstehåndsverdien på fangst levert av norske fartøyer er i størrelsesorden 6,3 mrd. NOK.

Svein Berg i eksportutvalget for fisk sa til Dagbladet torsdag 18. mars 2003 at man kan ta dobbelt så høy pris for torsk pga. at den oppfattes som ren, og at oljeutvinning kan halvere prisen på torsk. Det betyr at prisen på hvit fisk fra Barentshavet kan bli kraftig redusert ved at det i det hele tatt startes opp oljevirksomhet der.

Erfaringen fra Prestigeulykken kan si noe om hvor store effekter en ulykke kan få. I delutredningen om konsekvensene for havbruksnæringen heter det:

"Galicia var før ulykken hovedleverandør av sjømat i Spania. Innsamling av skjell i tidevannssonen, fiske og oppdrett var viktige næringsveier som er hardt rammet av oljen. De samlede konsekvensene av ulykken er enda ikke avklart. Så lang mottar 20 000 personer økonomisk kompensasjon fra den sentrale regjering på grunn av tapte inntekter. Pr februar 2003 har EU og spanske myndigheter stilt 265 millioner euro til rådighet til dekning av skadene etter ulykken. De totale kostnader forventes å nå minst 1000 millioner euro."

Olje- og gassnæringens inntog i utredningsområdet vil på flere punkter kunne påvirke fiskeri- og havbruksnæringen negativt; arealkonflikter, konsekvenser av en dramatisk økning i utslipp av ballastvann, langtidseffekter av kjemikalier og akutt oljeforurensning med påfølgende vansker for eksport av norsk sjømat. Det er også usikkerhet rundt hvor store konsekvensene av seismisk aktivitet har på fisk.

Valget om det skal utvinnes petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet er også et valg om hva som skal være næringsgrunnlaget for bosetting langs kysten i framtida.

Petroleumsvirksomhet i disse viktige fiskeriområdene vil være et sjansespill med en svært viktig fornybar naturressurs som er grunnlaget for den bosettingen man har i nordområdene i dag.

Natur og Ungdom reagerer på at sammendragsrapporten beskriver konsekvensen for fiskerinæringen og havbruksnæringen på en måte som gir inntrykk av at konsekvensene ikke vil være så store ved en oljeulykke. Det er også slik at grunnlagsrapportene som foreligger har store mangler.

Fiskeri

En oljeulykke kan påvirke fiskeriene på mange måter. Et akutt utslipp til havs kan skade selve ressursgrunnlaget. Det kan også føre til båndlegging av arealer, tilsøling av redskap og fartøyer. Kvaliteten på fangstene kan forringes ved at fisken tar opp olje i muskelvev og indre organer. Konsekvensene av en slik hendelse vil være svært alvorlig. Delutredningen for livet i vannsøylen viser at 15% av biomassen kan forsvinne ved en oljeulykke og at restitusjonstiden da vil være på 8 år.

Det er vanskelig å vite hva som ligger i begrepene "stor", "moderat", "små" som er klassifikasjonsverdiene for skadeomfanget. Det kan tenkes at resultatet hadde blitt oppfattet annerledes dersom det istedenfor ble brukt en firedelt skala. (se mer om dette under punktut om sjøfugl)

Natur og Ungdom mener delutredningen som foreligger ikke er god nok som en del av et beslutningsdokument. Denne delutredningen har flere åpenbare mangler. I utredning om fiskerinæringen er det for eksempel ikke gjort kostnadsberegninger ved en eventuell oljeulykke, og antall arbeidsplasser som kan gå tapt i fiskerinæringen. Det er heller ikke vurdert hvilke effekter regulær oljevirkosomhet kan ha for markedet for hvit fisk fra Barentshavet. Som tidligere nevnt er prisen på hvit fisk fra Barentshavet dobbelt så høy fordi den oppfattes som ren i markedet. Petroleumsvirkosomhet i området kan få store økonomiske konsekvenser dersom dette vil skade det rene rennomet til hvit fisk fra Barentshavet.

Havbruk

Oppdrettsnæringen i Norge er spådd en stor vekst de kommende 25 årene. Lofoten og nordøstover er de viktigste områdene for denne næringen i dag. I 2002 var det til sammen 178 konsesjoner for oppdrett av laks og ørret i Lofoten og nordøstover. Det tilsvarer en omsetning av laks og ørret for 1,6 milliarder kroner. Det er skissert mange scenarier for veksten og verdiskapningspotensialet i norsk havbruksnæring. Et av disse er presentert i rapporten "Norges muligheter for verdiskapning innen havbruk" utarbeidet av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS) og Norges Tekniske Videnskapsakademi (NTVA). De skisserer at havbruksnæringen om 25 år kan ha en omsetning på 94 milliarder.

Natur og Ungdom mener at sammendragsrapporten svært dårlig gjengir konsekvensene for havbruksnæringen. Ut fra det sammendragsrapporten skriver er det vanskelig å få et bilde av hvilket omfang det drives havbruk i området. Konsekvensutredningen har ikke klart å anslå noe konkret om de økonomiske følgene av slike hendelser, verken i sammendragsrapporten eller grunnlagsrapporten. Det er imidlertid ikke vanskelig å forestille seg at kostnadene vil bli alvorlig høye og bety en alvorlig knekk for næringen i området

Sjøfugl

Sjøfuglens rolle

Sammen med mennesker og marine pattedyr, er sjøfuglene øverst i næringskjeden i Barentshavet. Sjøfuglene fungerer derfor som en viktig indikator på hvordan tilstanden til andre bestander i Barentshavet er til en hver tid. Dette gjelder spesielt fiskebestandene. Dersom reproduksjonen i en sjøfuglebestand synker, kan det være grunn til å tro at enkelte fiskebestander er sterkt presset eller minker. Sjøfugler og sjøpattedyr kan også fungere som indikatorer på om det er radioaktivitet eller miljøgifter i nordområdene.

De store bestandene av sjøfugl i området Lofoten – Barentshavet er av internasjonal verneverdi, og Norge har et spesielt ansvar for å sikre disse artene og deres leveområder. Dette er blant annet nedfelt i Bonnkonvensjonen, Washingtonkonvensjonen (CITES) og Bernkonvensjonen.

Mangler i ULB

Dataene for sjøfugl som blir brukt er i stor grad gamle og mangelfulle.

For sjøfugler er kunnskapsgrunnlaget svært mangelfullt. Samtidig har man på grunn av oljeulykker og ureglementerte oljeutlipp dessverre flere ganger kunnet studere effektene av oljeforurensing i sjøfuglområder. Store mengder oljedød sjøfugl viser at sjøfugl er svært utsatt for en oljeulykke. I 1980 slapp den greske oljetankeren *Stylis* ut oljeholdig ballastvann. Dette førte til at 45 000 sjøfugl ble skylt i land. Det totale antallet døde sjøfugl var antagelig mye høyere. Exxon Valdes-ulykken førte til at mellom 100 000 og 500 000 sjøfugler mistet livet.

I tillegg til disse direkte og ofte lett synlige konsekvensene oljeulykker har for sjøfugl, er det mye som kan følge som en indirekte følge av oljeaktivitet. Forsøk som har vært gjort med stormfugler viste at bare små mengder olje, påført på fuglenes bryst en måned før hekkeperioden, førte til redusert vellykkethet i de to neste hekkeperiodene.

Sjøfugldata fra kystområdene til andre årstider enn hekkesesongen er av høyst variabel karakter. Data på overvintrende sjøfugl finnes ikke for store deler av kysten. Dette utgjør en særdeles alvorlig mangel i det tilgjengelige datagrunnlaget.

Data fra åpent hav er av tilsvarende karakter som kystdataene, og er ikke oppdatert siden midt på 90- tallet. Gjennomsnittsalderen på dette materialet er over 10 år, og i store deler av området har sjøfuglforekomstene aldri vært kartlagt. ULB sier selv at kunnskapen om pelagisk dykkende sjøfugl er for dårlig. Dette er en av de viktigste sjøfuglgruppene i Barentshavet. Det er da svært betenkelig at man i ULB forsøker å synliggjøre effektene av et oljeuhell, når man ikke en gang vet hvor sjøfuglbestandene befinner seg gjennom året. En har i dag heller ikke oppdatert kunnskap om bestandstørrelser og hvordan bestandene varierer fra år til år.

Mangelen på kunnskap om sjøfugl på åpent hav kommer også frem i sjøfuglrapporten hvor det står: *"Dersom det hadde vært mulig å inkludere slike data i modellen, ville bildet sannsynligvis forandre seg betydelig for alle feltene."* Dette er motsetning til det sammendragsrapporten skriver på side 112: *"i forhold til ULB er det derfor valgt en konservativ tilnærming"*.

Kunnskap om hvor sjøfuglbestandene befinner seg og størrelsen på bestandene er hele grunnlaget for å vurdere risikoen ved å tillate oljevirksomhet i Lofoten og Barentshavet. Tettheten i koloniene, stadiet i hekkeperioden, avstanden til sjøen, værforhold og andre faktorer er svært viktig for å kunne danne et bilde av konsekvensene. Dette viste for eksempel de to eller tre mindre utslipp som dekket noen hundre, opp til tusen m² og førte til at mellom 10 000 og 20 000 sjøfugler døde på Finnmarkskysten i 1979.

Før det finnes data om sjøfuglenes bestand og tilhørighet vil det være umulig å se konsekvensene av oljevirksomhet i Lofoten og Barentshavet.

For sjøfugl i åpent hav er dette tilfelle hvor det i bakgrunnsrapporten står:

"Siden det ikke eksisterer gode nok sjøfugldata fra åpent hav, er tilstedeværelsen ikke vurdert for dette deltemaet på Lopparyggen. At det befinner seg sårbare sjøfugl i det berørte området fra dette feltet, er nokså sikkert, men det er ikke grunnlag for å vurdere graden av denne. For de andre feltene baserer sjøfuglvurderingen seg utelukkende på kystdataene".

Det er da et paradoks at ULB i sin hovedkonklusjon på side 11 skriver:

"Det bemerkes videre at det for sjøfugl i åpent hav ikke eksisterer et godt datamateriale, og at resultatene derfor her er beheftet med usikkerhet."

ULB gir her et inntrykk av at konsekvensene for sjøfugl i åpent hav er vurdert. Dette er stikk i strid med det bakgrunnsrapporten fremhever.

Bakgrunnsrapporten for sjøfugl sier klart i fra at det trengs nye undersøkelser for å komplettere datagrunnlaget før en skikkelig vurdering av konsekvenser av å åpne området Lofoten - Barentshavet for kontinuerlig drift kan gjennomføres. De sier videre at konsekvensene kan bli større enn det som kommer frem i delutredningen. Denne skepsisen og bekymringen kommer ikke tilstrekkelig fram i ULB, til tross for at kunnskapshullene for sjøfugl er viet betydelig plass i ULB.

Kumulative effekter

Utredningen ser ikke på de kumulative effektene oljevirkksomhet kan være en del av. Barentshavet er utsatt for en rekke trusselfaktorer. Olje er kanskje den viktigste av disse, men det behøves en beskrivelse av hvordan olje spiller inn med andre faktorer. Dette vil være spesielt viktig for det biologiske mangfoldet og dermed sjøfugl.

Indirekte konsekvenser

Konsekvensutredningen tar ikke for seg effektene av opprydningsaksjoner. Oljeulykker fører ofte med seg store opprydningsaksjoner, særlig dersom oljen når land. Denne økningen av trafikk og menneskelig aktivitet i området kan ha negativ effekt for fuglekolonier i området. Forstyrrelsene kan skremme vekk hekkende fugler fra egg og fugleunger slik at de blir utsatt for kulde og predatorer. Fuglenes muligheter til å skaffe mat kan også bli påvirket. Disse mulige effektene av oljevernberedskap er ikke vurdert i utredningen av konsekvenser.

Internasjonale avtaler

Barentshavet har et av verdens høyeste tettheter av sjøfugl. Det er beregnet at området sommerstid huser om lag 20 millioner individer. Mange av bestandene er av nasjonalt og internasjonal stor betydning og havområdet er således en viktig sjøfuglregion i global sammenheng.

Gjennom Bonnkonvensjonen, Washingtonkonvensjonen (CITES) og Bernkonvensjonen har Norge forpliktet seg til å ta vare på det biologiske mangfoldet. Lomvi, alke, lunde og havelle er sjøfuglbestander i Barentshavet på den nasjonale rødlista. Norge har derfor et spesielt ansvar for å ta vare på disse bestandene.

Risikoskala

I utkastet til sjøfuglrapporten (Rev:01, 03-03) er konsekvensene av uhellutslipp delt inn i en firedelt skala, mens det i den endelige rapporten er en tredelt skala. Den firedelte skalaen var: *små, ubetydelige, store og meget store*. Den tredelte er: *små, ubetydelige og store*. Endringen fra en firedelt skala til en tredelt skala gjør at mulige konsekvenser blir nedvurdert.

Det er en betydelig forskjell i betegnelsen store konsekvenser og meget store konsekvenser. Sammen med at sjøfugl i åpent hav ikke er vurdert, gjør dette at ULB er misvisende i forhold til hvilke konsekvenser oljevirksomhet i Lofoten og Barentshavet vil kunne ha.

Samfunnsmessige konsekvenser

Bosetningen og samfunnslivet langs Lofoten og Barentshavet er i stor grad basert på fiskerinæringa og reiselivsnæringa. Disse næringene avhenger av et rent og frodig miljø. Dette er både grunnlaget for næringene og den merkevaren som sikrer næringene markedtilgang i Norge og utlandet.

Oljeutvinning vil representerer en stor trussel mot de naturgitte og fornybare ressursene i Lofoten og Barentshavet. En oljeulykke vil gi svært store tap for økosystemene, og rent økonomisk for fiske- og havbruksnæringene.

Mangler i ULB

Sammendragsrapporten er i seg selv ikke et godt nok grunnlag for å vurdere konsekvensene av å tillate petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet. Rapporten er svært vag på flere områder og i enkelte tilfeller kan den heller ikke sies å gjenspeile konklusjonene i grunnlagsrapportene. Grunnlagsrapportene har på sin side ofte vanskelig for å tallfeste og gi klare konklusjoner. De er gode på å ta opp de ulike problemstillingene men som et verktøy til å fastslå hvilke konsekvenser etableringen av petroleumsnæringen vil få for fiskeri og havbruk kommer de til kort. Antagelsene og usikkerheten i rapportene er nok et resultat av tidspresset under utarbeidelsen av rapportene. De fleste grunnlagsrapportene ble ferdigstilt på én måneds varsel.

Flere av områdene bør ut i fra føre-vår-prinsippet ikke åpnes for petroleumsvirksomhet. Man kan ikke gardere seg hundre prosent for et uhell med et påfølgende større oljeutslipp. Om noe slikt skulle skje i våre viktigste gyte- og oppvekstområder for fisk vil konsekvensene bli store.

I sammendragsrapportens kapittel 4 er det kun sett på konsekvensene av normal drift. Konsekvenser for fiskeri, havbruk og turisme ved utilsiktede oljeutslipp er blitt vurdert, men denne utredningen er svært mangelfull sett i sammenheng med utredningen ved normal drift.

På sammendragsrapportens side 51 heter det:

"Det er derfor klart at aktiviteten i Nord-Norge kan være med på å styrke sysselsettingen i petroleumsaktiviteten vesentlig, spesielt slikt som for høyt aktivitetsnivå"

Her legges altså et høyt aktivitetsnivå til grunn. Grunnlagsrapporten "OED KU-samfunn, petroleumsaktivitet i Lofoten Barentshavet" heter det på side 17 derimot at et høyt aktivitetsnivå inkluderer:

"... i tillegg felt i områder som i dag er vurdert å ha svært lav funnsannsynlighet, pluss felt i ikke-åpnede områder".

For et middels aktivitetsnivå heter det:

"funnsannsynligheten for hvert enkelt felt er likevel så vidt lav at det ikke forventes at samtlige områder vi gi funn som leder til utbygging"

Grunnlagsrapporten sier dermed at det høye aktivitetsnivået er basert på områder hvor det er svært lite sannsynlig at man finner olje. Sammendragsrapporten er dermed basert på vage antagelser og blir svært misvisende når en konkluderer såpass klart som den gjør. En slik konklusjon skaper en illusjon av petroleumsvirksomhetenes ringvirkninger som er med på å villedde beslutningstagere og befolkningen i Nord-Norge. Dette er under den sterkeste kritikk. Natur og Ungdom krever at Olje- og energidepartementet så raskt som mulig nyanserer bildet av petroleumsvirksomhetenes positive ringvirkninger for befolkningen i Nord-Norge.

Natur og Ungdom krever også en grundig konsekvensutredning av effektene et oljeutslipp vil ha for samfunnet som helhet og de enkelte berørte næringene. Utslipp fra oljevirkomhet i området er sett på som en av de største negative virkningene av oljeutvinning i Lofoten og Barentshavet. Konsekvensene av dette må derfor utredes og gis den oppmerksomhet det behøver.

Selv om det i høyt aktivitetsnivå er lagt inn landanlegg som utbyggingsløsning for gassfeltene er det ikke tatt med at Statoil vurderer å satse hovedsakelig på landanlegg, også for oljefeltene. Dette vil kunne gi andre sysselsettingsvirkninger enn de som er omtalt i utredningen. De samfunnsmessige konsekvensene av en eventuell petroleumsvirkomhet må derfor problematiseres og utredes grundigere enn hva som er gjort.

Det er ikke utredet for flukt fra andre yrker til oljenæringa. Flere yrker vil kunne miste verdifull arbeidskraft og kunnskap til oljenæringa og betydningen dette har for landsdelen og bygdesamfunnene må utredes.

Konsekvenser for samiske befolkning

Konsekvenser for samiske forhold er gjort av NIBR-Alta, Norges Landbrukshøyskole og UNEP/GRID-Arendal. Denne utredningen fikk forskerene noen uker på å ferdigstille. Forskerne som har skrevet rapporten har trukket seg fra arbeidet fordi de mener den ikke kan være en del av en konsekvensutredning på grunn av at de har fått så liten tid på et arbeid som er langt mer omfattende.

I den delutredningen som foreligger er det lagt liten vekt på samisk kyst og fjordfiske. Det er heller ikke utredet de folkerettslige forpliktelsene Norge har overfor den samiske befolkningen med hensyn til deltagelse i beslutningene om forvaltning av naturressursene.

Skipstrafikk

I forvaltningsplanen for Barentshavet blir det utarbeidet et egen utredning for skipsfart. Det blir derfor underlig at skipstrafikken knyttet til norsk petroleumsvirkomhet blir behandlet separat. Det er viktig å kunne vurderer de kumulative effektene av skipstrafikken og slik sett blir den vurderingen som foreligger fra Olje- og energidepartementet mangelfull. Et av de store problemene med skipstrafikken utenom faren for oljeulykke er konsekvensene utslipp av ballastvann vil kunne føre med seg. Her vil det være svært viktig å se de kumulative effektene knyttet til den andre skipstrafikken i området.

Ballastvann

FNs Sjøfartsorganisasjon (IMO) regner med en global transport av ballastvann på 10 milliarder tonn årlig. I dette vannet følger det med en mengde blindpassasjerer. Globalt regner man med (IMO, HI m.fl.) at det til enhver tid befinner seg mer enn 4000 makroorganismer og planktonarter på skipsreise, og at en ny art etablerer seg på nytt sted omtrent hver 9. uke året rundt. Dersom vi inkluderer mikroorganismer som bakterier og virus, blir antallet atskillig større.

De fleste artene som slippes ut gjennom ballastvann har ikke grunnlag for å overleve i de nye omgivelsene. Faktorer som temperatur, saltholdighet og næringstilgang er ofte lite tilfredsstillende og organismene dør. Noen få trives derimot svært bra og formerer seg i et slikt tempo at det går på bekostning av de lokale organismene. Arter dør ut og hele marine økosystemer forstyrres, med dramatiske konsekvenser for det biologiske mangfoldet og næringer som fiskeri og oppdrett

Direktoratet for Naturforvaltning har sagt i sin høringsuttalelse til rapporten fra arbeidsgruppen om kongekrabbe 22.04.03:

"Et annet element som vektlegges i økende grad i faglitteraturen i dag er faren for såkalt "invasjon meltdown". I dette begrepet ligger det at et forstyrret økosystem er langt mer mottakelig for invasjoner av nye arter enn et uforstyrret økosystem. Resultatene viser derfor at en invasjon av en fremmed art gjerne fører til flere nye introduksjoner."

Denne uttalelsen viser sårbarheten til økosystemer og hvor viktig det er å se på kumulative effekter av virksomheten i området. Dette er en vurdering som må tas med i forvaltningsplanen, og som nok en gang viser at konsekvensutredningen for petroleumsvirksomhet ikke kan behandles som et selvstendig dokument.

Sammendragsrapporten bagatelliserer de potensielle konsekvensene av den dramatiske økningen utslippet av ballastvann som følge av utbygging av petroleumsindustri i utredningsområdet. I tillegg tar ikke rapporten med hovedpunkter i konklusjonen fra grunnlagsrapporten utarbeidet av DNV.

Sammendragsrapporten sier at ballastvannutslippet nasjonalt sett vil øke med mellom 10-50% avhengig av aktivitetsnivå. Rapporten nevner imidlertid ikke at utslippet av ballastvann representerer gigantisk økning i utredningsområdet, med hele 100-500%.

Sammendragsrapporten konkluderer med at det kan ha store konsekvenser dersom fremmede organismer etableres, men at sannsynligheten er lav. Det sammendragsrapporten ikke nevner er at DNV anbefaler at det stilles krav til behandling av ballastvann

"Alle de tre produksjonsscenariene fra OED vil føre til en betydelig økning i sannsynligheten for introduksjon av fremmede organismer til analyseområdet sammenlignet med dagens status. Basert på erfaringer fra andre områder er allikevel sannsynligheten svært liten for en permanent etablering av fremmede arter. Konsekvensene av denne typen hendelser kan imidlertid være meget store både i forhold til økologi, økonomi og/eller helse. Den faktiske situasjonen i analyseområdet med et unikt økosystem relativt upåvirket av menneskelig aktivitet og høy aktivitet spesielt innen fiskeri kan bidra til ytterligere å forsterke eventuelle negative konsekvenser."

Det bør derfor stilles krav til behandling av ballastvannet.

Etablering av nasjonale og internasjonale krav og standarder er en forutsetning for utvikling av behandlingsmetoder med tilfredsstillende biologisk effektivitet."

Sammendragsrapporten unnlater å nevne DNVs anmodning om at det bør stilles krav til behandling av ballastvannet. Grunnlagsrapporten nevner enkelte eksempler hvor organismer innført gjennom ballastvann har klart å etablere seg med dramatiske konsekvenser for økosystem og næringsvirksomhet. Men rapporten gjør en dårlig jobb i å skissere mulige konsekvenser om nye sykdommer, alger og større organismer får fotfeste i det aktuelle utredningsområdet, Lofoten – Barentshavet.

Natur og Ungdom mener også at det er større usikkerhet knyttet til vurderingen av risiko ved utslipp av ballastvann. Dette er først og fremst fordi man i liten grad har god nok kunnskap til å vurdere denne risikoen. Det forutsetter er en langt større kunnskap om artsmangfoldet i området og interaksjonen mellom artene

Oljevernberedskap

Det er store mangler knyttet til oljevernberedskapen. Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder oljevernutstyr, men dessverre fungerer ikke dette utstyret til å ta opp all den oljen som kan komme ved en oljeulykke. Natur og Ungdom er svært bekymret for at oljevernberedskapen fungerer så dårlig. I konsekvensutredningen kommer det frem at for Tromsøflaket vil mekanisk oppsamling kun fungerer med en relativ effektivitet i overkant av 40% halvparten av året. Samtidig vet vi at Tromsøflaket er svært rikt på fugleliv og at området innehar flere internasjonale og nasjonale SMO-områder (spesielt miljøsensitiv områder). SFT skriver i brev til MD 08.08.01 i forbindelse med petroleumsvirksomhet i Barentshavet:

"Lang mørkeperiode, lave temperaturer og dravis gir lang nedbrytningstid for olje og kjemikalier som kommer ut i miljøet. Sammen med tidvis store bølgehøyder gir disse faktorene sterkt reduserte muligheter for beredskap mot akutt oljeforurensning."

Natur og Ungdom reagerer på at sammendragsrapporten på flere områder ikke gjenspeiler delutredningen fra SINTEF.

Ising

I sammendragsrapporten sies det at problematikken først og fremst

"representerer [...] store utfordringer for arbeidsmiljøet til de involverte mannskaper" ettersom "ising på oljevernutstyr kan forekomme, og da først og fremst for utstyr som kan bli stående uvirksomt i lengre perioder" (side 95).

Det nevnes imidlertid i SINTEF sin delutredning at ising av fartøyer er velkjent for de som seiler i dette området om vinteren. Natur og Ungdom stiller derfor spørsmålstegn ved konklusjonen i sammendragsrapporten. Når fartøyer som er i fart kan is om vinteren vikrer det sannsynlig at oljevernutstyr som er i bruk også vil kunne bli utsatt for ising.

Barentshavet representerer store problemer knyttet til lysforhold og oljevernberedskap. NOFO antar at effektiviteten reduseres med 65% i mørke når det gjelder mekanisk oljevernberedskap. SINTEF sier imidlertid at disse beregningene virker noe optimistiske. Dette er ikke kommet frem i sammendragsrapporten.

Sannsynlighet for ulykker

Utredningen som tar for seg sannsynligheten for store oljeutslipp fikk to uker på å presentere sitt resultat. Rapporten ble trukket tilbake for ny gjennomgang etter at Oljedirektoratet reagerte på den høye sannsynligheten for store oljeutslipp. Etter den nye gjennomgangen konkluderes det med at det statistisk kan skje en ulykke hvert 75 år. Hvis man også inkluderer sannsynlighet for oljeutslipp i forbindelse skipsulykke vil det skje et stort oljeutslipp (over 1000 tonn) hvert 11 år.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering av utredningen av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet har Natur og Ungdom følgende krav:

- Det må ikke åpnes for olje- og gassvirksomhet i Lofoten og Barentshavet. Petroleumsvirksomhet i området vil kunne øke de norske CO2 utslippene med 8%. Oljevirksomhet kan også føre til store skader for økosystemet i havområdene og våre fornybare ressurser, som fiskeriressursene.
- Regjeringen må vente til forvaltningsplanen er klar før en vurderer om Lofoten og Barentshavet skal åpnes for oljeutvinning. Først da vil en ha et grunnlag for å kunne ta en beslutning om det sårbare og verdifulle Lofoten og Barentshavet.
- Avgjørelsen om hvor det skal opprettes petroleumsfrie soner må tas før en tar en beslutning om området skal åpnes for petroleumsaktivitet.
- Konsekvensutredningen må revurderes og utarbeides på et faglig nøytralt grunnlag. Den utredningen som nå forligger kan ikke ligge til grunn for forvaltningsplanen. Den gjenspeiler heller ikke de ulike delutredningene på en god nok måte. Departementet må ta hensyn til de miljøfaglig instansens innvendinger. Det må brukes tid og ressurser på ny forskning slik at kunnskapshullene som er påvist blir dekket.